

Forskningsmiljön Välfärd & Välbefinnande vid Högskolan i Halmstad

Lillemor R-M Hallberg

Professor vid Sektionen för Hälsa och Samhälle,
Högskolan i Halmstad

En övergripande vision för Högskolan i Halmstad är att profilera sig som en gränsöverskridande högskola och genom innovation och kreativitet verka för individens livskvalitet och välfärd. Högskolan i Halmstad är ett attraktivt val för många studenter genom att bland annat yrkesinriktade utbildningar erbjuds i betydande utsträckning. År 2005 hade högskolan 5 431 helårstudenter. Högskolan i Halmstad är organisatoriskt uppdelad i fem sektioner: Sektionen för Lärarutbildning (LUT), Sektionen för Humaniora (HUM), Sektionen för Informationsvetenskap, Data och Elektronik (IDE), Sektionen för Ekonomi och Teknik (SET) och Sektionen för Hälsa och Samhälle (HOS). Dessutom finns Enheten för omvärldskontakter (EOK) där högskolans specialister på samverkan finns samlade. Högskolan i Halmstad har två forskningsnämnder, som har det övergripande ansvaret för högskolans forskning och forskarutbildning. Det finns en forskningsnämnd för teknik och naturvetenskap (TN) och en för samhälls- och beteendevetenskap, vårdvetenskap och humaniora (SBVH). Forskningen på Högskolan i Halmstad är organiserad i forsknings-

miljöer och inom SBVH-området finns idag sju forskningsmiljöer med totalt 150 aktiva forskare/forskarstuderande. Forskningen vid Högskolan i Halmstad är framgångsrik, mångdisciplinär och sker ofta i nära samarbete med omvärlden. Givetvis förekommer även inomdisciplinär forskning. År 2005 omsatte forskningen vid högskolan 73 Mkr, varav hälften bestod av extern finansiering.

Detta temanummer av Socialmedicinsk tidskrift avser att ge ett smakprov av den forskning som bedrivs inom en av forskningsmiljöerna inom SVBH-området, nämligen Välfärd & Vélbefinnande (V&V). V&V är en stark och flerdisciplinär forskningsmiljö med omkring 40 aktiva forskare inom vårdvetenskap, folkhälsovetenskap, handikappvetenskap, psykologi, kulturgeografi, sociologi och socialt arbete. Koordinatorer för forskningsmiljön är professor Lillemor Hallberg och docent Magnus Tideman. Forskningsmiljöns övergripande syfte är att studera förhållandet mellan samhällets välfärdssystem och människors levnadsvillkor och välbefinnande på individ-, grupp- och samhällsnivå. Välfärdsstatens ambition har varit att skapa ett samhälle med omfattande

offentliga system för att garantera hela befolkningens social, hälsomässig och ekonomisk säkerhet och trygghet. Hälsoutvecklingen i Sverige är positiv i en internationell jämförelse, men genomgående finns stora skillnader när det gäller hälsans fördelning mellan olika sociala grupper, mellan män och kvinnor och mellan människor i olika åldersgrupper. Människor med funktionshinder upplever att de vanligen inte är aktivt delaktiga i samhället trots lagstiftade stödåtgärder om full delaktighet, självbestämmande, inflytande och jämlikhet för alla i samhället. Betydande skillnader i hälsa och livsstil finns mellan personer födda i Sverige och personer födda utanför landets gränser. Välfärdsutvecklingen i Sverige uppvisade under 1990-talet en negativ trend med ökande arbetslöshet och minskande disponibla inkomster för hushållen som följd. Samhällets organisation påverkar vilka hälsorisker befolkningen utsätts för och har därför stor betydelse för befolkningens upplevda och/eller faktiska hälsa.

Trots ökande medellivslängd och förbättrad hälsoutveckling i populationen, sett ur ett objektiva perspektiv, har självrapporterad psykisk hälsa och välbefinnande försämrats kraftigt. Detta gäller både barn och vuxna från alla socioekonomiska grupper, men framför allt för personer med arbetarbakgrund. Forskning, med mål att identifiera, kartlägga och beskriva resurser och bemärtningsstrategier som bidrar till att människor kan vidmakthålla och förbättra hälsa och subjektivt välbefinnande, behövs för optimering av hälsopolitiska och hälsofrämjande

insatser i samhället. Det är också viktigt att generera kunskap om vad det innebär för människor att drabbas av och leva med långvarig (kronisk) sjukdom och funktionshinder. Sådan kunskap kan bidra till att bemötande, vård och omvårdnad/omsorg förbättras, vilket torde påverka människors välbefinnande i positiv riktning.

Inom forskningsmiljön V&V finns flera forskargrupper med olika inriktningar och endast några exempel presenteras här. En är "Wigforssgruppen", som funnits sedan början av 1990-talet, och består av ett tiotal forskare. Den huvudsakliga inriktningen ligger på mångvetenskaplig forskning om välfärds- och utbildningssystem och vad de betyder för olika utsatta grupper, som t ex människor med funktionshinder eller missbruksproblem. Inom gruppen finns forskning med fokus på spelberoende, ledarskap och skolgång för elever med funktionshinder. Pågående forskning handlar om normalitet och avvikelse i skolan, ledarskap inom äldreomsorgen samt studier av unga vuxnas situation i samband med övergången från utbildning till arbetsliv.

Forskargruppen "Kardiologisk omvårdnad och rehabilitering" består av tiolet forskande sjuksköterskor vid Högskolan i Halmstad och inom Landstinget Halland. Forskningsområdet är kardiovaskulär prevention och rehabilitering, d.v.s. förebyggande och rehabiliterande hjärthälsa med fokus på människor som är friska eller som har drabbats av hjärtinfarkt och/eller hjärtsvikt samt patienter som har fått pacemaker eller defibrillator inopererad.

En tredje forskargrupp inom V&V, ”smärtgruppen”, studerar personer som har långvariga smärttillstånd i samarbete med forskare vid Spenshults AB samt Försäkringskassan i Halland. Initiering och vidmakthållande av smärta vid fibromyalgi samt förekomst av längre och/eller kortare uppehåll i smärtan studeras av några forskare medan andra studerar livsvillkor och livskvalitet hos tonårsflickor med ledgångsreumatism. Flera andra delprojekt ingår också i det forskningsprogram som tagits fram.

Kraven på hälso- och sjukvården förändras kontinuerligt, till exempel genom förändringar i befolkningens sammansättning, och verksamheten måste således anpassas till förändrade behov. Det är då viktigt att föra ut aktuella forskningsresultat till vårdens och omsorgens aktörer för att forskningen skall omsättas i den praktiska verkligheten. Här tycks dock finnas svårigheter och hinder, som måste identifieras för att öka möjligheten att ge patienter/klienter evidensbaserad vård och omsorg. Detta är en utmaning för forskare inom forskningsmiljön V&V, som i samarbete med Region Halland och Landstinget Halland söker externa medel för att genomföra ett forskningsprojekt med fokus på detta problemområde.

Flera forskningsprojekt pågår också i samverkan med bland andra Region Halland, Landstinget Halland, Spenshults AB, kommuner och brukarorganisationer. Inom högskolans forskningsmiljöer bedriver ett flertal doktorander sina forskarstudier. De handleds, åtminstone delvis, av högskolans forskare men är inskrivna vid

andra lärosäten då rätten att examinera inom forskarutbildning (ännu) saknas vid Högskolan i Halmstad. Sparbanksstiftelsen Kronan har dock nyligen tilldelat Högskolan i Halmstad medel för utveckling av forskarskolan ”Hälsa och Välbefinnande - nya varor, nya tjänster”. Doktorander som antas vid universitetens forskarutbildningar kan skrivas in på denna forskarskola och delvis handledas av forskare på ”hemmaplan”, dvs forskare i Högskolan i Halmstads forskningsmiljöer. Dessutom pågår diskussioner om samarbete inom forskning och forskarutbildning för närvarande med flera lärosäten i sydvästra Sverige och kan förhoppningsvis vara ett steg för att överbrygga de svårigheter som hittills funnits när det gäller forskarstudier för studerande vid Högskolan i Halmstad.

En internationell vetenskaplig tidskrift, *International Journal of Qualitative studies on Health and Well-being* (QHW) har, i samarbete med forskare vid universitetet i Växjö, etablerats inom forskningsmiljön V&V och har även sin redaktion på HOS, Högskolan i Halmstad. Tidskriften ges ut av Informa Healthcare inom Taylor & Francis Group med fyra nummer per år med start i mars 2006. Tidskriften syftar till att stödja och forma det framväxande fältet av kvalitativa studier inom hälsa, välfärd och välbefinnande samt att genom att publicera kvalitativ forskning av hög kvalitet uppmuntra till ökad förståelse av alla aspekter av hälsa, välfärd och välbefinnande (för mer information se www.tandf.no/qhw).

Detta temanummer av SMT avser

tema

att ge ett litet smakprov på den forskning som bedrivs inom forskningsmiljön Välfärd & Välbefinnande, Sektionen för Hälsa och Samhälle vid Högskolan i Halmstad. Kontakt med artikelförfattarna/forskarna vid högskolan kan förmedlas via Lillemor. Hallberg@hos.hh.se